

kifejezi. Műve az intergritás szolgálatában álló irodalom egyik legértékesebb gyöngye.

(B.)
Kovács Dénes: „Őszi napfény“ Elbeszélések. Az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság kiadása. 1926. Az egyszerű érzelmek egyszerű, őszinte megnyilvánulásainak foglalata ez a könyv. A könyv első felében kis karcokat nyújt az író és ezek a karcok a hangulatok összerakása, amelyekben magából ad legtöbbet az író. Olyan kiömlő, sőtán hangulatok ezek, amelyek minden — az íróhoz hasonló helyzetben élő — ember lelkében megszületnek és kifejezésre jutnak. Vágy a szép Csikország után, fiának véréből kiszakadt másának rajongó szeretése és az elhalt hitvesnek siratása ezek a hangulatok. Igaz, hogy lehet egy hangulatot leírni minden történet és esemény nélkül, de akkor legyen az írásban érzelem és gondolat, amelyet aztán az író a színezésnek, a plasztikának, a tömörítésnek és jellemzésnek művészetével megalapoz. Mindezt azonban csak redukált mértékben találjuk meg Kovács Dénes karcaiban. Szép ugyan az érzelem, amely tollát írásra készíti, de ereje gyenge s így az ezekből fakadó gondolatok nagyon egyszerűek, régiek és ma már elkopottak, amelyekből stílusa, — amely különben tele van apró drágaságokkal, — sem tud kihozni valami újszerűt és egyénit.

Elbeszélései azonban egészen más képet adnak Kovács Dénes. írói tehetségéről. Ezeknek tartalma egy-egy akármilyen életdarab: a legszürkébb, a legjelentéktelenebb. Ezek az egyszerű történetek szint kapnak nála és jó megfigyelőre, jó emberismerőre vallanak. Szinte tipikus képet ad a vénleány lelkivilágáról a „Macskatelep” és a „Nő” c. elbeszéléseiben. Az „Első csók” című novellájában pedig találó és mesteri kézzel festi le az ifjuság bohó életét. a „Zsigorás”-ban pedig egy lelketlen rágalmozó bűnét és bűnhődését írja le nagy emberismerettel. Kerek, jól felépített, egyszerű és kicsi elbeszélések ezek, amelyek a közvetlenség és a hűség erejével hatnak. A „besnyői számár” c. novellájából, amelykülönb is a kötet legjobb elbeszélése, kedves humor csillog ki. Ezek az apró, mindennapi szürke történetek ellentétben hangulat-karcaival a legjobb benyomást teszik az olvasóra és azt hisszük, hogy az író is ezekkel — megérdemelten — többsikert fog aratni. A.

Herda László „Miniatűrök” c. verses kötete sajtó alatt van. Ezek a versek sok szépet elárulnak a fiatal poétáról. Herda L. hangulatos, gondolatokban és érzésekben gazdag költeményei 64 lap terjedelemben jelennek meg, ára 15.000 K lesz. Előjegyzéseket felvesz szerkesztőségünk.

INNEN-ONNAN.

Az ember novemberben.

A lelkemre lép ez a ködös, borongós novemberi nap. Halkan hullnak a percek, ezek a libegő

rohanó, apró koboldok a semmiségbe és valami üres, egyhangú dallamot muzsikál a csend, amit csak az ért meg, aki maga is.

csendben él. Hová lettek az arató delek delelő fénypompájában játszó napok, miért nem mosolyog az égen a kékség, miért nem kacag Pest, miért fázik Buda? Miért oly szép, ha a fehérfüggönyös ablakok vagy a kávéház tükrös üvegjei mögül bágyadtan, sápadtan, de mégis melengetően, de mégis simogatóan szűrődik ki a vibráló fény a didergő, korán alkonyatos és riasztó léptekkel vert utcára. Nem tudom miért van csend, miért fázik a világ, miért oly szép a lámpafény, csak érzek valamit. Valamit, ami szép, ragyogó, ami éget és fáj, amely mindig és örökké az enyém, amely álmom, ábránd, meseszövé, nagyakarás, vakonhivés, amely öröm, fájdalom és bűn, ami minden, ami mult. Talán ezért szomorúak az emberek. Talán a november a visszajáró mult korszaka.

Egyszer egy öreg bácsi azt mondta nekem, hogy az ő neve már november, az élete: csend, a vágya: mult. Valóban úgy van és ha én még csak március vagyok is, de ez a csend a november korszaka és ezután a hatalmas, erős csend herceg után mindig a Mult-asszonyág siet lihegve, forrón, ölelően, akarósan. Belehimbálja táncos lépését, ellihegi ezer vágó, fájó, sóhajtó meséit, beleszókolja az izesztett, néha már elfelejtett szomorú, vad csókjait és belesirja csukló, haramatos sirását. De jó is ebben a didergő novemberben a Mult-asszonnynak udvarolni, mert ez a november nem kimél senkit sem vért, sem aranyért. Besuhan a diákszobába is és ráfekszik a zenélő, bohó lelkekre, amelyekben ezernyi zengő melódiát dudol az

élet. Mikor is volt? A sugaras, csókos nyárban.

És mesél az egyik. Szép volt fiúk, mikor kacagva mentem a lánnyal a hegytetőre vadvirágot szedni csókos reménységek között. Felettünk a kékség láthatárba felolvadt színe, alattunk csak alig-alig látszott a temető. Ketten borultunk térdre a hegycsúcson és ajkaink a hangtalan imák kérő, könyörgő fohászait küldtük ahhoz, Aki a mezők liliomait ruházza és az ég madarait táplálja, Akit nem látunk, csak érzünk, s Akié a kékség és a temető. Csokorba szedtük a vadvirágot, felét ő vitte, felét én, de mindketten az édesanyánknak . . . Minek mondjam tovább, mese volt . . . az életem meséje . . . és most a suhanó szellő szárnyán száll vissza a gondolatom . . .

Te is így vagy jó barátom. Igen, csak az én párom messze volt és hideg fakeresztet öleltem magamhoz a temetőben.

Elhal a mese és a sivár vaságyra mosolygó arcú emberpalánták vetik le magukat, hogy kósza, kóbor képzelettel visszaálmodják a multat, kiszineznek a megfejtethetlen, elrejtett, küzdő jövőt. Csend van. Nincs hegedűszó, nem száll a nóta, de virágos mezőn játszik a lélek. Fázom a szobámban, gyerünk tovább. Hisz örök kóborlója vagyok úgyis az ezerarcú életnek.

Halkan és fojtottan szűrődik fel a vén Tabánba a villamos zöreje. Ott ziháló mellel és sápadt arccal futkosnak az emberek, ott forr az élet és nyüzsgő a hideg kőváros, beteg pompájával és örökös, kábitó zajával. Ott kacagnak az emberek. Ez a kacagás valahogy mégis a mult vissza-

csengő kacaja, mert mindenki a multról beszél. Mi is az őszi divat?

A szürke ruhám és felöltöm veszem fel, kék selyem nyakkendőt kötök, a lakkcipőm fényesre tisztítom. Magam csinálom, de ezt csak én tudom; fő az, hogy elegáns vagyok, de égő biborra pirul az arcom, amikor a lábatlan koldus elém tartja oh Isten tudja hány évet megharcolt kalapját és én vergődő szívvel, de kemény arccal, mintha nem venném észre, megyek tovább. Én vagyok a március, ő a rideg november. De jaj, a hónapra hónap jön és lesz-e szürke ruhám, kék selyem nyakkendőm és ragyogó lakkcipőm? Kopárak már a Dunapart fái, a rövidszoknyás bakfisok csicseregése nem nyomja el a vén Duna habjainak csobogását, hanem ott-hon jó, meleg szobában álmodoznak a mesebeli hercegről. Mégis ott áll egy leány. Arca kipirult, sötétkék sapkája alól aranszínben bujik ki szőke haja és lágyan borul a hamvas arcra, amelyet keze idegesen simogat végig. Vár valakit. Arca mindjobban ismerős és végre melléje érek. Megismer. Kezét csókolom Lilike. Kire vár oly türelmetlenül? Pá Zoli. A másik Zolira várok. Látja oly szép volt a nyár, ajkunkon csókkal, kar a karban énekeltük a boldogság dicső himnuszát. Jött az ősz és Zoli beteg lett. Bementem hozzá és ajkára akartam tapasztani az ajkam. Csókos ajka azt mondta, hogy nem szeret. Most órá várok félve és remegve. Látja, nem jön.

— Ne féljen Lilike, jönni fog. Akkor beteg volt és a kezdődő ősz a lelkére suhant. Most már lehulltak a fák levelei és ő még-

gyógyult és újra szeretni fogja. A fiú eljött. Összekoppantak cipőink és ők boldogan mentek tovább. A tavasz a nyár a novemberbe. Én egyedül álltam a ködben. A páromra gondoltam, aki messzemessze van. Milyen furán csillog a sarki lámpa fénye a házak falán. Ködősen, homályosan, elmosódottan, nem élesen, mint a nyáron. Valahogy gondolatom is lágyabb, szétfolyóbb, szerte rebbenőbb, mint a nyári vad, erős duhaj vágódó gondolataim. A kód a hangfogó rajtuk. Este van, haza kell menni, mert vár a Csend-herceg és a Mult-asszony-ság.

Vár az álom, a visszanézés, a hajrázó katonásdik, a néma bujósckák, az első cigaretta, az első bál, az első csók, a szőke-barna lányok, a kopár sirkereszt, a ciprusos temető, a nádfödeles ház; vár a mostani szobám és a multbanéző nagy diákok. Ej, no ne félj, te ütött, kopott, futó, bohém szívem, no, ne félj, gyűrünk a télbe, mert az álmodó ősz férfit, a Csend herceget, úgyis meghódítja a Mult-asszony-ság és nemsokára gügyög a kisbabájuk: az Emlék. A. Z.

Nyári hangok ősszel.

Sokat hallottam már és valami keveset olvastam is a tradícióknak, mind a köznapi életnek területein, mind a tudományak birodalmában, való jelentőségéről. A hagyományok nagy fontosságát pedig akkor tudtam kellőképp értékelni, amikor a nyári szünetben mint szellemi hézagpótló vállalkozó kerültem ki egy dombvidéki magyar faluba földbirtokos családhoz. Ennek a köztisztelőben álló családnak gyermekei u. i. a hagyományok